

CURSOS FUNDACIÓ FITA**EL FLÂNEUR A LA FINESTRA****Part tercera****ON SOM. PROFETES DEL PRESENT**

Sessió nº 22 (24, X,2018)

Miquel Bauçà (1934-2005)**JMa Uyà**

Nota bene: aquest apunt va seguit d'un altre apunt fet el 2010. En aquell apunt sobre Bauçà, tot allò fonamental hi és dit: biografia, mort, eremitisme, estil, forma literària, temes i metafísica. Únicament amb Miquel Bauçà hem fet una excepció pel que fa a autor tractats en El Flâneur assegut, en el fet de repetir-ne una sessió. Perquè és clarament un profeta del present, en clara clau de futur, i perquè el fenomen Bauçà no es prou conegut dins la catalanitat, i molt menys fora, i considerem del tot rellevant que un autor de tal singularitat, entitat i profunditat sigui conegut de la manera més àmplia possible. Sobretot pels catalans.

L'apunt, per tant, és un sobre-apunt, una mirada vuit anys després, d'allò que ens dona i ens suggereix Miquel Bauçà, de manera que el lector farà bé, si no està al cas, de començar per l'annex, o apunt primer, i seguir després per l'apunt actual, o Apunt II.

Bauçà, aquell estrany

Si Josep Pla hagués pogut conèixer el noi de Felanitx, sobretot a partir dels anys vuitanta quan ja estava proper o actiu en el seu eremitisme dins de l'Eixample, no hagués dubtat de titllar-lo d'homenot. Però segur que la perspicàcia fina de Pla s'hagués adonat que era el més homenot dels homenots que ell havia vist, i no només pel seu aspecte tirant a ferreny, sinó perquè hagués endevinat la profundíssima humanitat d'aquell individu educat a la Mallorca rural pels frares teatins, humanitat que aquell homenot havia transformat en una consciència inèdita dins la modernitat, i aquesta consciència havia estat capaç de crear una obra metafísica igualment inèdita, feta de versos i de prosa que mai fan un llibre tancat, sinó que es desplega com una

meditació contínua que no comença ni acaba enlloc, però que alhora en cada frase, fragment, vers o entrada de diccionari, manté un to complet, una direcció decidida, un estat de visió constant, que, com qui rebla la peça dins el martell de la forja, va donant forma a un pensar que altera totes les categories tingudes per normals fins llavors.

En aquest sentit, Bauçà té una obra similar a la de Gómez Dávila: és un pensar-riu on els temes i les idees, igual que els blocs de gel en el desglaç d'un gran riu siberià, baixen amb una força terrible, de manera que el lector, dins la barca de la seva pròpia consciència, es veu desbordat i endut pel corrent cap al mar de l'inconegut, sense poder-hi fer res. Amb Bauçà, com amb en Dávila, o et deixes endur pel corrent i vas entenent a cop de visions i d'afirmacions, encaixant com pots allò que mig sobreentens, o bé surts del riu ràpidament per no ofegar-te completament. Ambdós autors, no deixen cap marge al lector, cap complaença, cap acord previ: tot hi és dit a navalla, i el lector ja se les entendreà amb si mateix.

Això explica la seva petita gran marginalitat. Explica també l'adoració d'uns quants, que, malgrat no han entès res, s'han fascinat amb l'aparent hermetisme, quan, en realitat, no hi ha cap hermetisme en els autors citats, perquè un cop desenciptats, és a dir, llegits en clau metafísica, què és la que ells tracten, tot hi és claríssim i entenedor. Però molt sovint els lectors s'hi troben un mur, i, com a en Bauçà, els qualifiquen d'estranyos, d'hermètics, de juganers, de curiosos, de rars, d'extravagants...

Res d'això. Bauçà, com els altres, deixa temes oberts, però els encara clarament. Ara bé, la percepció ha de fer un salt ontològic, i ha de veure de què parlen. En el cas de Bauçà, al revés de Dávila, que parla sobretot del passat per marcar el present, ens trobem un escriptor a futur que parteix del present. Aquesta és potser la seva característica més frepant, el profetisme que inclou el concepte (obert, amplíssim, i incert) de "El Canvi", títol, de passada, del seu llibre principal.

L'obra

En les bibliografies de Bauçà s'insisteix molt en els seus poemes primers (*Obra poètica*, 1959-1983) i les seves "novel·les", *Carrer Marsala* (1985) i *L'estuari* (increïblement, premiat per una caixa d'estalvis, la de Sabadell, el 1989, per un text de prosa densa i sense localització possible, per tant poètica, de 49 capítols on cada personatge anomenat de forma impersonal, com l'agrònom, l'automobilista, l'explorador, el funàmbul, l'ermitana, el sobrecàrrec... fa i pensa coses quotidianes dins un lloc mític dit l'Estuari, amb el qual es refereix a un lloc tancat on el que s'hi troba és l'estultícia, és a dir, la inconsciència metafísica dels humans, i els "relats", *El vellard*, *L'escarcellera* (1992). Després s'esmenta la seva obra principal, *El Canvi* (1998), i els quatre llibres de textos en vers, *Els estats de connivència* (2001), *Els somnis* (2003), *Rudiments de*

saviesa (2005), *Certituds immediates* (2007 (edició postmortem), tots ells, els cinc últims, publicats per la mateixa editorial, Empúries, a la qual enviava els textos en disquets que deixava en un apartat postal de Barcelona, on els editors els recollien, mentre ell vivia en un domicili inconegut (ara sabem que en un tercer segona d'un número incert del carrer Marquès de Sentmenat, al barri de les Corts), aïllat entre la massa urbana, vivint l'eremitisme més modern i inèdit que s'hagi vist mai (a no ser els molts avis que viuen el mateix dins la gran ciutat sense saber-ho i sense voler-ho, i que de tant en tant troben morts de fa dies, tal com li va passar, conscientment, al mateix Bauçà).

Evidentment l'obra de Bauçà fins el 1992 és una obra d'una rica retòrica, sobretot pel seu ús de mots mallorquins i rurals, d'una espessor lingüística catalaníssima, i per això trobà eco, perquè, i això agrada molt a un sector de lletraferits, incapaçs d'altre cosa, "escriu molt bé, aquest noi". Però no cal ser gaire perspicaç per veure que la poesia i la narrativa de Bauçà rarejaven, com si diguéssim, de bell antuvi, segons dirien els lletraferits. I tant que rarejava aquell noi!... *Carrer Marsala* acaba amb la celebradíssima frase "Déu meu, sort que de jove vaig aprendre a pelar-me-la"!... és del tot evident que Bauçà ens estava parlant d'una altra cosa. Tota aquella prosa densa plena de personatges que no acabaven fent res, i no acabava passant res, no era res més que "el veïnat", la categoria bauçaniana per assenyalar la humanitat que és completament estulta, o sigui, que com els veïns del barri on viu Macedonio Fernández, no saben res de res de metafísica, la qual cosa converteix a Macedonio i a Bauçà, en el metafísic del barri.

És a dir, que fins aproximadament el 1990, Bauçà intentà fer una literatura *ad hoc*. Però allò que ell ja havia vist des de la infància, la metafísica del món, se li va anar imposant a poc a poc, tant en la seva adolescència mallorquina, dins el món rural que detestà perquè en ell hi veia el mal i el veïnat en expressió màxima, com en la seva joventut i primera maduresa a Barcelona, dins el que acabaria essent la seva alliberació: viure anònim dins la gran ciutat. La ciutat esdevé pur paisatge humà que el protegeix de tot, que és el que necessita un metafísic, que és algú al qual tot li fa impressió i tot el fa pensar de manera ininterrompuda. Un metafísic no pensa racionalment, sinó que pensa sentidament (Pessoa diu: "sóc un sentidor"), i per tant el pensar li ve dels sentits, que sempre estan rebent impressions, i no pas de la lògica, que a un metafísic normalment li serveix de poc. Per tant, el retir, per aquesta mena humana raríssima, és del tot obligat. Dávila va viure sempre a la mateixa casa antiga i gran, Macedonio vivia retirat en "estàncies" perdudes o tancat els últims anys al domicili que li va posar el seu fill, al carrer de la Heras, a Buenos Aires, Pessoa no va sortir de "a baixa" lisboeta, de casa a la taverna i de la taverna a casa, Machado es va aïllar en pobles castellans, Rilke en un castell sobre el mar (no aguantava el soroll de París... del París de 1906!...), Hölderlin acollit a casa d'un fuster, gairebé quaranta anys!, etc...

Bauçà, després d'aconseguir tenir la baixa permanent per malaltia de la seva feina de professor de català, va llogar un pis al carrer Sentmenat de les Corts, i encara que no és l'Eixample pròpiament dit, ell va categoritzar l'Eixample com a concepte de lloc de llibertat màxima, car el "veïnat" no es posava en res del què feia, la qual cosa era per ell una delícia. Als matins passejava per Barcelona a peu i en autobús, amb una motxilla a l'esquena, i a la tarda escrivia.

I què escrivia? Aquests cinc últims llibres seus que són una joia reflexiva sense parió, per la forma i pel fons. La forma, entrades de diccionari, segons la lletra amb què comença la frase. Així de clar. En prosa a "El Canvi", i en vers la resta. Un vers o quatre-cents, tant li fa. Discurs que ve al cap. Aparent fragmentarisme, asistemàtic, no narratiu, ni poètic ni dramàtic, i tot alhora, car relata, poetitza, dramatitza, i sobretot, s'explica contínuament des de la perspectiva d'un jo que sent i pensa el què sent. Les impressions són viscudes, dia a dia. Te l'imagines perfectament escrivint cada dia allò que li ve al cap, en qualsevol moment, i llavors entrant-ho a l'ordinador (el fascinava internet) dins la D o la H, i cap a fer una altra cosa, i al final l'acumulació de material és ingent, i el viatge per el dedins del seu sentir-pensar, gairebé inabastable.

Però no s'hi entén res si el lector no es troba en clau o estat metafísic. Totes les categories que crea Bauçà en relació al fet existencial, ja comentades en l'Apunt I, només tenen comprensió vistes com a categories metafísiques, per exemple, "el cervell": Bauçà ha arribat a la conclusió que som un cervell, i que tot passa aquí. O bé "tecnologia", que per ell és el pas que permet el canvi, que és allò que ens canvia com a humans, i ens treu de "l'estultícia", o ignorància metafísica, i del "veïnat" o xafarderisme constant i lluita constant de l'un amb l'altre. O bé "els parisencs", concepte amb el qual al·ludeix tots els intel·lectuals o saberuts o formalistes que opinen de tot sense saber res, i que, evidentment, està inspirat en la manera cultural francesa i especialment l'estructuralisme, en ple desenvolupament en la època de Bauçà, i per desgràcia, encara en la nostra. O "les madones", concepte amb el qual parla del femení, que ell considera que és una manera humana diferent de la masculina, o dels humans, car creu que ambdós tenen una instal·lació existencial diferent. Etc.

Bauçà no fa llibre, fa text, que no té ni començament ni final. Pots entrar-hi per on vulguis, és absurd llegir de davant a darrera, car el que importa és que allò que llegeixis et desperti suficientment, perquè tu no ets només el "*desocupado lector*" de Cervantes, o "l'hipòcrita lector" de Baudelaire, sinó el "*atento lector*" de Macedonio, car un metafísic no escriu per entretenir a ningú, sinó alterar-lo, desvetllar-lo ("*recuerde el alma dormida/ avive el seso/ y despierte*", deia Manrique al segle XV), de l'estultícia, o inconsciència metafísica.

La mirada de Bauçà

Em Miquel Bauçà no sap com li va venir tot. Però sap que des de petit ell veia el món d'una manera diferent. I això, diu, el va salvar del mal que el rodejava. Des d'aquest origen rural i empedreït, diu ell, tot va ser un trajecte d'aclariment, de sanejament, d'higiene, com també diu ell. El fenomen, aclareix Bauçà, és inexplicable. Efectivament, el fet que algú tingui una àmplia percepció metafísica només es pot atribuir a un estat especial de la percepció tant immediata com consciencial, manera de ser, però, que no podem identificar, tot i que es produeix. Poc, però es produeix. Ara bé, la feina, per a aquests individus, és ingent, car s'han de desvetllar de l'aprenentatge familiar i social induït, s'han de remoure sobre els dolors i els dubtes enormes que això comporta, han de ser capaços de donar-se compte del valor del què senten i el que això comporta en el seu "veure" o "adonar-se" del món, i finalment ser capaços d'afermar-se sobre tot plegat, i endurar per si mateixos en la direcció sentida i pensada, peti qui peti.

No és gens estrany, per això, que siguin uns solitaris. No hi ha manera de pactar o permeabilitzar la vida sentida metafísicament amb la que no ho és. Escriure, llavors, és gairebé un deure, apart d'una necessitat. Cal el testimoni de gent així. Per sort, hi és.

Bauçà veu per endavant dins del present, i fa un salt perceptiu enorme, i trenca amb el passat. Bauçà condemna el passat, tot, sense excepció. La humanitat ha viscut de manera horrible, en lluita permanent, sempre instal·lada dins el mal. Per ell la modernitat, ben al revés que per a en Dávila, és una benedicció. No és que no vegi on som, ni el mal del lloc on som, però el troba molt menor a l'anterior, fet de sang i de dolor, i el troba necessari per el pas següent, el lloc on ens portarà "el canvi", que suposa tot un període de buit o no res, d'estultícia no violenta, en diu. És a dir, que per ell, la tecnologia ha permès que cadascú deixi de mirar el veí, i que hom se centri en ell mateix, ni que sigui de manera estulta i buida, però ho troba un gran avenç, car aïlla els individus, i els higienitza, en tots sentits, des de la higiene personal, car abans tots anaven bruts, fins a la mental, ja que ens prepara, buidant-nos el cap de la vella gregarietat i lluita veïnal, per a un estat de consciència més ampli. No és que això hagi de passar necessàriament- no és pas un ingenu idealista Bauçà- però pot passar alguna cosa que no sabem, que no podem identificar quan arribi, perquè des de l'ara no podem entendre-ho, però que serà bo, com per exemple que no hi hagi llibres, cosa que ara ens sembla terrible, però que en un futur serà normalíssim i saníssim. No caldran llibres, ho tindrem tot d'una altre manera, millor, i que no enfarfegui.

Per Bauçà, encara que no ho diu així, és un salt ontològic, car canviarem de forma. Passarem de tenir fills les mares, a tenir fills en comunitat (concretament ho portarà la municipalitat), la qual cosa li sembla imprescindible car la transmissió del mal i dels mandats es fa a través de les mares. Cal treure els fills de les mares. O prescindirem de la sexualitat i de l'amor, fets orgànics i emotius que a Bauçà li semblen completament

prescindibles. A l'entrada **Cardar:** de "El Canvi", només diu: "No cal, segur", i a **Amor,L':** diu: "Se'n fan massa escarafalls. L'amor no és altre cosa que una habitud que ens convé (...) No hi tinc res en contra (...) però és excessiu. Per a mi, resulta impracticable." També caldrà prescindir de les idees: "res hi ha de més devastador per a un humà que tenir idees: són o som posseïts materialment per elles. Impossibiliten qualsevol observació, comunicació, contacte, de la realitat (...) I Déu, la idea summa (...) vaig entendre que calia fer distinció entre idees i activitat mental". Caldrà canviar també la idea de saber, i convertir-la en no saber, car no sabem, i la idea de poder, que ara és el de la informació i no pas l'antic, el del garrot, i entendre que el món passarà de masculí a femení, cosa evident últimament, i també caldrà deixar enrere el vell concepte d'humanitat i d'educació, maneres que caldrà alterar completament, passant fins i tot cap a la no educació, car la persona tindrà els mitjans per educar-se aciençadament tota sola.

I per què podrà passar tot això?

Els canvis en la percepció i els seus òrgans

Evidentment, caldrà, cal, ja, veure el nostre estar en el món d'una altre manera, l'objectiu del qual, sempre, és sanejar-nos, fer-ho més fàcil, veure-hi clar. Però per prescindir de les velles fórmules ens cal eixamplar el cervell, o sigui que cal que treballi a més potència. Per assolir una carga de cavalls de potència més gran, cosa que el cervell admet tranquil·lament, cal que aquest s'adoni d'unes quantes coses, la primera, que ell mateix s'adoni de que tot està, passa en ell mateix. Fora quimeres exteriors, fora mandats, fora idees, obligacions, costums, etc. El cervell, diu Bauçà, cal deixar-lo fer tot sol, que ell ja sap on va. Som nosaltres, a través dels vells costums, que el domem, el tanquem, sobretot amb l'educació dels infants, l'educació de les mares, que en podríem dir, ell no ho diu, una no-educació, un fermar o estacar a una visió del món poruga i tancada.

El cervell és creatiu des de la consciència, diu Bauçà. La consciència és producte del cervell, i tot plegat està en estat d'ànima, o animat. L'ànima és composta, segons Bauçà, allò més compost que podem tenir, i només l'individu pot avaluar la seva amplitud, tot i que ningú en pot certificar la seva existència. La única prova fefaent, creu ell, són els somnis, car es produeixen a qualsevol lloc, i tenen una activitat extraordinària i alhora familiar, tot i que no tenim cap paràmetre per poder dir res, ens diu a El Canvi. El problema és que "la majoria dels humans hi mantenen una relació pèssima o bé planerament inexistent: no saben que la tenen." En l'entrada **Ànima, La magnitud de l'.**, ens aclareix: " la importància de l'ànima rau en la capacitat de copsar, percebre, i, segonament, molt segonament, entendre. No a la inversa. (...) Només un

mateix pot avaluar allò que és capaç de copsar la pròpia ànima i, per tant, la seva dimensió. Qualsevol altre criteri és estult".

Bauçà ho posa molt difícil. O tu mateix t'assabentes de l'ànima i de la seva dimensió, la qual cosa és imprescindible per deixar de ser un estult i per eixamplar el cervell i per tant la consciència, que alhora eixampla l'ànima i permet fer el canvi, o sinó estàs condemnat a l'estultícia i la repetició dels errors de la humanitat, com pensar que hi ha coses que no poden ser d'altre manera, quan tot pot ser d'una altre manera.

Cal afegir a aquesta feina personal, i com a òrgan de coneixement, els somnis, que el tenen plenament intrigat i esperançat alhora, car creu que en ells hi ha la clau per entendre i per entendre'ns. La seva obsessió és poder filmar-los. Diu que si els poguéssim veure repetits i parar i engegar, ho entendríem tot. No diu com, però ho veu. Però no pas en clau psicològica, com els tractem ara, sino metafísica. Està convençut que són una part de nosaltres que no sabem si és una resta ("un residu") o una nova manera del ser ("un empelt"), una vella excrescència o una eina futura. Afirmar que són un territori entre el jo i la vida, sense tercers. Però alhora, no tenen res a veure amb la "vida" en relació al control d'aquesta "vida". No són la vida, sinó "una altre cosa, ontològicament". El que passa és que igual que en la cosa metafísica, la majoria d'humans no "veu" els somnis, car no hi paren compte. Diu que no se'n pot parlar, però que ell, pel que ha vist, n'ha de parlar, no pas dels somnis corrents, repetitius i poc creatius, sinó dels somnis pròpiament dits, o "narracions oníriques", que són la llibertat pura i la creativitat pura, la vertadera vida. I no t'alliçonen, ni et donen solucions, i són la prova de que hom pot ser lliure. No són cap indicatiu clínic. El que passa és que la gent no sap què és la creativitat, i no "dorm professionalment" com ell, car en el somnis, hi ha la vertadera creativitat (no pas la fantasia), que és "*disposar de dos maons de tal manera que deixin de ser dos maons*". Són una cosa nova, passi el que ens passi a la vida, i és un fet existencial pel qual no hem tingut aprenentatge, per tant emergeixen en nosaltres lliurement. En el somnis aprenem, diu, són font de saviesa i d'afectivitat, malgrat els malsons, que són dolorosos, però aquests són la part més petita dels somnis, en diu, i neixen quan el fet ja ha passat. En general, és una activitat *per se*, diu, magnífica. Sovint són enlluernadors, impossible de descriure narrativament, amb sensacions finíssimes i situacions complexes, plenes de varietat, en resum, inefables.

Finalment hi ha un òrgan extern que ajuda, i molt, a tota la feina del conjunt consciencial del jo: la tècnica. Aclareix: "és un error menysprear la tecnologia. Tot el que som és tecnologia, prevista o no prevista. El déus ho consenten." Perquè? Ens allibera del pes del ser, ens permet volar més, eixamplar més i més el cervell, gaudir més, viure més. A *Els estats de connivència*, aclareix: la tècnica, que no diu res, regeix tots el canvis, totes les mutacions (p.5). Els nens capten la cibernetica, i cal començar a deixar les humanitats i l'amor: el cel és la tecnologia. Per això és devot dels americans,

però no pas d'ells mateixos, sinó de tot allò que ells mateixos, sense saber-ho, estan fent, car viuen la modernitat tecnològica com nens que juguen, però la dimensió del que estan fent és molt superior a ells mateixos, que són prou cretins. És un fet metafísic, en diu Bauçà.

Tot plegat tendeix a una sola cosa: a fer un canvi de pell atenent a un canvi de concepció metafísic (que coincideix perfectament amb en Dávila i Macedonio, entre altres, en la premissa essencial): tot és aquí, i tot és aquí dins, el cervell-consciència; l'ésser s'ha fet molt de mal fins arribar a aquí, i ha cregut i ha fet coses que no li convenien, com un nen o un adolescent endut per la seva curta mirada. Però ara cal mirar lluny, fugint de quatre coses, segons Bauçà: l'estultícia, o incapacitat metafísica de la majoria dels humans; la gregarietat, o mania de seguir les normes i el grup; el veïnat, o fet suprem de la gregarietat que és posar-se en la vida dels altres; i finalment llençar a les escombraries les idees-mandat, del tipus la condició humana no té solució, és egoista per se, les guerres es produeixen com la caiguda dels meteorits i no s'hi pot fer res, els fills han d'estar amb les mares, no és bo ser creatiu, els somnis no serveixen per res, no es pot dominar l'ànima, etc.

A banda, el jo ha de perfer-se a sí mateix, escoltant el cervell i l'ànima, constantment, descobrint verament la creativitat, aïllant-se per ser, no pas de manera mística, sinó per ser, car la vida que du la majoria no és vida per ser, només per estar, sovint malament. Ara bé, aquesta percepció, diu, o es té o no és té, no dura, no pot ser forçada a durar, no depèn de nosaltres, però si estàs atent, es pot produir.

I Bauçà creu que tot això ja està passant, malgrat no ho pot definir de cap manera. I això en diu El Canvi.

El Canvi

No repetirem allò que ja està dit en l'Apunt I. Mirarem d'afinar-ho un pel més, tenint en conte que Bauçà només ens dóna indicis.

L'oblit del passat n'és un bon indicatiu. I al mateix temps hi ha molta més visibilitat. El saber dels ancestres pot ser oblidat car no serveix per res. Això ens pot salvar. Oblidar els mils i mils de llibres que no diuen res, per exemple¹. Del passat ens en podem estar². La Recapitulació de Juan Matus ve a ser el mateix, la neteja del passat, i l'oblit.

¹ *Els estats de connivència*, pàg. 8.

² *Ibid*, pàg. 78/79.

En el Canvi hi estem tots, i l'estultícia és cultural, imposada per les mares. Això està canviant, la cibernètica ja ensenya als infants³.

Vivim en un present futur, cosa que no havia passat mai, ja que sempre vivíem en un present passat. Ara, el que es fa en el present, ve condicionat pel futur, nous invents, nous canvis, imprevisibilitat del futur i per tant incertesa del present que viu pendent del futur.

El llibre, que fins ara era cabdal, i es creia que podia canviar el món, ja no existeix. Assegura que era un mite masculí al qual les dones no havien fet mai cas. Ara tenim informació, i podem fer caure el saber antic⁴.

L'envelliment dels avis, que viuen més, també és un indicatiu del canvi. O la impossibilitat de revolucions, pel fet que la massa està mirant la televisió.

L'eliminació del contacte, abans continu, entre el veïnat. I la llibertat de fer el que vulguis, passar desapercebut, i no sorprendre't de res. Comenta que si ara ve un alienígena i es casa amb la Maria, ningú dirà res. Això és el canvi. La desaparició del control del veïnat.

La tecnologia accelerada, tota, és el canvi, o el procura, inconscientment. Encara no en sabem res, però tot hi porta.

I el canvi de la significació. Ara ja res significa, tot és insignificant. Això allibera molt, car no et cal preocupar-te de res. Passa això, o allò, tant és.

La famosa crisi i la mundialització (globalització), són part del canvi. La confusió tova i saludable, diu. La netedat natural i espontània. El fet que tothom vol treure el màxim guany de tot. La consolidació del feminisme. Que la informació sigui gratuïta. La democratització de la pornografia. La desaparició de l'aïllament dels pobles, dels llocs. Que les coses es facin perquè no durin. El xinesos i allò que fan (el xinesos, juntament amb els americans i les dones, són les categories més metafísiques). La introducció accelerada de l'electrònica. L'exercici de la franquesa, entre els veïns.

I el temps, o el Temps, que s'ha aturat, ha desaparegut, dins un estat general de intranscendència tova, esfilagarsada, com l'ecologia, diu. La mort de les idees motores.

Tot són avantatges perquè el jo pugui sentir, dur a terme, "una fractura dins el funcionament". Com els mòbils, que són un fet metafísic, encara que no ho sembli.

Res és el que sembla, tot s'ha d'interpretar en clau ontològica. Es tracta d'arribar a un estat de cretinesa mitjana consolidada, molt millor que l'estat anterior, on la cretinesa

³ El Canvi, pàg. 89/90.

⁴ Íbid, pàg 91.

era total. I assegura que *“el canvis no deixen veure El Canvi”*⁵. L'aparença és que són modificacions, però és el canvi. En general la gent segueix essent estulta, covarda i cruel, però amb menys ímpetu, sense entusiasme.

No és un canvi espectacular, una novetat simple. És un moviment tectònic de l'ésser, ja que la gent no s'adona que canvia en el sexe, la propietat, els infants, la llengua, la mort... Pot semblar que hi ha canvis que no milloren, però és un error de percepció, car tots, interpreto, tendeixen a l'objectiu profund de Bauçà, que és objectivar l'ésser, fent-lo alhora lliure i creatiu, fins que sigui una altra cosa, diferent de l'ésser humà conegut fins avui.

De fet, tothom està d'acord en que res és com abans. Perquè de fet el canvi és el futur mòbil que ara tenim, del qual venen contínuament al present canvis, mentre que abans el futur era immòbil. Ara, el futur, pot ser qualsevol cosa. Apel·lant a l'últim vers de Pessoa, *“I don't know what tomorrow will bring”*, o jo no sé què passarà demà. Això és canvi. I no passa res. Ell ho atribueix a l'ànima: no sé què passarà demà, diu, dependrà de la meua ànima. Igual que Pessoa, que tenia una metafísica diferent segons l'hora del dia.

Aquest que passi el que passi, no passa res, és canvi. Llibertat. Bauçà ha descobert *“la sobirana fredor del humans”*⁶. Per exemple, ens diu, haver vist els camps de concentració, que fa que ningú cregui en res.

No importa quin canvi. El que importa és que ara es canvia. I això és transcendent. Ja que allò que canvia és l'ésser, no pas res més, res exterior. La Natura no en sap res, per més que l'assetgem. No en sap res de res. Ara, si es veu afectada pels nostres canvis, ella farà el que li sembli.

I afegeix: dir que els canvis són sempre els mateixos és *“de reaccionaris míser i repugnants”*.

I encara. El gran canvi s'esdevé *“quan comencem a treballar en profit nostre exclusivament”*, o sigui del jo: *“Jo només conec un canvi produït per l'augment de saviesa”*⁷. Un canvi lent i tranquil, diu. Un expandiment.

Heus aquí l'eix i objectiu de tot plegat: la consciència. Diu del cervell: *“és on es troba la dignitat i l'esperança d'un humà, malgrat ell mateix, no pas en les coses que ha fet”*⁸.

En això Bauçà no difereix en res dels autors esmentats⁹: la qüestió del ser és la de la consciència, que ell en diu cervell tot sovint. El treball del ser és el propi ser de l'ésser,

⁵ Íbid, pàg 74

⁶ Íbid, pàg 77

⁷ Íbid, pàg 78

⁸ Íbid, pàg 78

que és només d'ell, per ell i des d'ell. Amb una sola feina: desvestir-se de la capes tòxiques, imposades, errades, pesants, instintives, manades o idealitzades, i això no ho pot fer ningú per un altre, car es tracta d'un estat de percepció que ho tolera o no ho tolera, en les seves paraules.

Així que el humans vivim en el canvi sense saber-ho. Però també ho podem saber, si volem. De fet, saber-ho, és el canvi.

Fragments: obra i pensar

Tot autor autèntic és insubstituïble. Retòrica i pensar són una sola cosa. En el cas de Bauçà, el fet és evident i enorme. Així, per no substituir-lo falsament, donem una breu antologia bauçaniana, que afegim a les **Definicions mínimes** de l'Apunt I, que validi allò dit, i confirmi allò expressat. Semblantment a com ho hem fet amb Gómez Dávila, ho presentem per temes¹⁰:

Anglesos, Els: *"Fan posar els pèls de punta."* (EC, 83)

Ànima: *"Els somnis / són molt útils per trencar / les posicions de l'ànima/ Ara, cal que hi sigui present, totes vint-i-quatre hores/ una clara voluntat/ de voler que ella canviï."* (EC, 10); *"Distingim les dues ànimes/ la que dura, malgrat jo, / i aquella que canvia,/ just pujant al tren del Prat./ Totes dues són ben certes. (...) El primer que hom ha de fer/ és estar atent, en guàrdia: / la nostra ànima només / és mig nostre: pot sorprendre'ns/ quan anem a comprar cola/ i quedar garratibats/ just davant la marmanyera."* (EC, 28)

Ànima, Descansar l': *"Deixa molt descansar l'ànima, / fins i tot no somiar. /No pensar res: que descansi. / S'ha de fer habitualment. / També ella pot cansar-se."* (CI, 48)

Ànima, Estats d': *"Jo visc d'ells enterament (...) De fet, són formacions molt complexes, cerebrals, que es congrien dintre l'ànima (...) Els estats emocionals/ són la cosa més ambigua (...) No, el tedi no és l'atur / de la nostra ànima: és una emanació poderosa de l'objecte."* (EC,27)

Canvi, El : *"Estem tots dintre del Canvi (...)/ L'estultícia és cultura, / no divina-. Són les masses / que la imposen. Els inuits/ són cretins com els xinesos. (...) La recepta és suprimir (...) El cervell ja sap què fa./ Basta de subministrar-li/ aquella informació, /*

⁹ Parlem de Gómez Dávila, de Macedonio Fernández, dels poetes metafísics com Rilke, Machado, Pessoa, fins i tot del treball patafísic de Jarry, o de la saviesa de l'indi Juan Matus.

¹⁰ Indiquem títol i pàgina, en les edicions d'Empúries, segons aquestes inicials: ELC, *El Canvi*; EC, *Els estats de connivència*; RS, *Rudiments de Saviesa*; S, *Els somnis*; CI, *Certituds immediates*. La majoria de fragments són extrets d'EC. Però això només indica el volum de l'obra que ens ocupa, veient com en les primeres cent pàgines d'aquest text, surten tots els temes de manera tant contundent.

netejada de cultura. (...) Els americans no compten,/ ja que viuen en el cel/ del començament del Canvi./ Llurs errors són molt més grans.(...) Cal parlar d'un doble canvi:/ les relacions cos-cos/ i també el canvi dels cossos/ i la forma de pensar"(...) Els artistes, als anys trenta, /feien com...jugaren molt./ Però el Canvi fa impossible/ de continuar aquell joc.(...) Hem perdut tots els escrits/ i tot va com una seda./Era un mite masculí/ que les dones no freturen. (...) Les madones, sempre pràctiques,/ mai han homenatjat el saber, tot i ser àvides/ de tenir informació/ exhaustiva de na Rita/ o que pasará demà./ Són adictes als vidents/ just perquè les amoïna/ tota imprevisió. / El saber, que ha tornat lliure, femení,/ és un dels atots majors del Canvi. (...) Tot del Canvi és valuós/ per raó que és el meu ésser, / és a dir, la Veritat,/ que hi és dita en forma nova: això fa allunyar els cretins,les mestresses desvagades/ i els que fan col·leccions/ la qual cosa és garantia/ de la seva qualitat/de l'encert de la proesa/ Sé que tinc la veritat, / però m'és ben impossible/ demostrar-ho, si més no/ com un universitari (...) La tecnologia n'és/ l'origen clar i el caràcter: activar l'esborrament / dels sistemes de contacte/ obsolets, com és l'amor/ o sortir a ballar les festes./ Si fem força a la nostra ànima/ perquè es posi en tensió/ acceptem-ne les resultes. / De vegades, no són com /esperàvem. Poc importa. / l'important és el nou món / descobert amb aquest Canvi.(...) El Canvi no tolera / palpa-lloques, llepafils (...) El prodigi/ és que és i que no té / l'actitud de descompondre's (...) Tothom sap com conduir-se." (EC, 89 a 93)

Cervell, El : *"El cervell és infinit" (EC, 65); "El cervell és narrativa./ Per això és repugnant / la que surt en tots els llibres/ (...) El cervell ha de ser lliure./ Ell que faci." (EC, 70/71)*

Ciències humanes, Les : *"El principi que regeix/ les ciències humanes / - o que hauria de regir- / és del tot metafísic./ Oblidar aquesta llei/ porta a escriure llibres totxos." (EC, 80)*

Consciència, La : *"Seria hora de gosar/ d'endreçar-la i comandar-la." (EC, 62)*

Cretí, El : *"Com has arribat a ser/ tan cretí: No és gens fàcil/ reeixir-hi. – Conversant. El secret és la conversa." (CI,35)*

Eremisme, L' : *"Els humans, si volen ser-ne, el primer que han de fer/ és esdevenir eremites / no buscar l'assentiment/ del cosí o la cosina. / Aquest és el primer pas/ per entrar dins la Ciència / i deixar la brillantor / de la vasta cretinesa."*

Estultícia, l'; estults, els: *"Abordem sense paüra / els dictàmens dels estults, / fem-ne miques, capolem-los" (EC,28); "D'aquí sent resar les monges:/ la perversitat del món/ està ben fonamentada." (EC,58); "El motor de l'estultícia/ és la gregarietat/ i el de la saviesa/ la més neta solitud./ No hi ha mig veïnatge." (CI,71)*

Edat, L': *"A mesura que prenc anys/ que esdevinc més sol, més ample." (EC,38)*

Estats de consciència, Els : *“Els estats de consciència/ no es poden graduar (...) Mai no som pas els mateixos.”* (EC, 72)

Destí, El : *“Som autònoms i voler / tenir històries que ens emparin/ és pixar fora de text”* (...) (EC,72)

Déu : *“Déu no es comunica amb mi. / Sap que no l’escoltaria”* (EC,69)

Dimoni, El : *“un simple imbècil/ que ens fa enconstipar/ perdre una bombeta/ tenir mal als ronyons...”* (EC,73)

Dones, Les : *“perquè dius tants penjaments/de les dones? –Perquè els homes / no són res. Les dones, sí. / són el mal: el metafísic./ -I perquè? – Perquè estan més / formant part- un bloc- amb l’èsser. / És una observació/ molt antiga. Les maneres/ d’expressar-ho, diferents.”* (CI,50)

Idees, Les : *“El conjunt de les idees/ que circulen sense atur/ i figura que serveixen/ per posar ordre al món/ cal saber: no signifiquen res de res. Tanmateix/ no podem deixar d’usar-les. / I també: aquesta buidor/ és allò que ens pot fer lliures.”* (EC,71)

Mal, El: *“La senyora que ara passa/ per davant de l’autobús/és això: el mal fet vida”* (EC,20); *“El mal és la servitud, / la nostra i la que volem imposar.”* (EC,21)

Mares, Les: *“El meu veure és que les mares/ redueixen, conscients, les capacitats innates./ La parella mare-fill/ pensant en el Neolític,/ potser encara té perdó./ Avui és intolerable.”* (EC,52)

Ment, La : *“Controlar la ment, només/ barrinant què dirà l’altri/ és comportament granment cretí/ L’objectiu és domenyar-la / perquè sí, per un mateix/ i perquè és bell fer-ho”* (EC, 27)

Misteri, El : *“El que passa no té explic./ Tant si parla japonès / com si miro l’anciana; tant si passa un avió/ com si el rei em condecora.”* (EC,82)

Món, Aturar el : *“Com t’ho fas per mantenir / l’equilibri admirable/ que embelleix l’espai on vius?/ -Cada un dia o dos dies /decideixo aturar el món. /- Impossible, no pots fer-ho. / Sí que puc. El deixo sol./ -Si, però ell continua./ - Sense mi no pot fer res, / es limita a donar voltes.”* (CI,40)

Morir, El : *“El plaer de no morir-se/ tot morint a poc a poc/ és el premi més esplèndid/ que els déus poden acordar/ a aquells que han entès les regles.”* (EC, 29/30)

No-fer, El : *“No has de fer res de res.”* (CI,49)

No-Néixer, El : *“El prestigi de no-néixer / no és gens considerat: / la gent va molt capficada.”* (EC, 80)

Nens, Fer : *“El més lleig del món modern /són els blocs d’habitatges, /no per la construcció, / ans perquè s’hi encabeixen / les parelles per fer nens. / Avui ja podem fer-los / de manera molt millor/ en un sol palau de vidre.”*

Passat, El : *“Pot ben estar-se’n.”* (EC, 79)

Poeta, El : *“Un poeta es troba al mig/ car no tria una manera/ perquè no en troba cap (...) Un poeta no sent res / ell percep. La diferència/ és completa. Quan sentim / no percebem”. (...) Un poeta no fa res; / parla amb ell i ja fa massa. (...) Un poeta no té pares:/ no n’hauria de tenir: /és del tot innecessari / i demà no en tindrà pas (...) un poeta té memòria / però no recorda els fets (...) / donat que ho recorda tot.”* (EC,23); *Un poeta parla bàsicament de l’èsser (...) És aquell que sap reconèixer que la seva mirada de les coses no coincideix amb la dels altres (...) I accepta el conflicte. El poetes dolents o falsos són aquells que presumeixen d’entendre la mirada dels altres. Un poeta és fort, més que una dona, i no necessita haver de comprendre-la (...) Així s’explica que un poeta reconegui millor els fets històrics que no els historiadors, que conegui millor la biologia que els biòlegs, etc, és a dir, tots aquells que no poden desempallegar-se d’aquesta mirada (...) senzillament hi veu més. (...) Els actes d’un poeta (...) són (...) executats en un estat de percepció molt més intensa, que no prové de cap ingesta psicotròpica o a causa de xoc emocional (...) De fet, aquest sobtat augment de la sensibilitat (...) més aviat és un handicap (...) Ha d’assumir tres coses: - El que hi ha- l’existent (...) - El fet de no estar d’acord amb res d’això; - Haver de maldar forçosament per a construir una cosa nova. (...) Ser o no ser poeta pertany a la fase de l’ontogènesi o anteriors (...) hi ha una mena de poesia i una mena de poetes que existeixen i que gaudeixen de l’acceptació popular. Aquests, evidentment, no neixen, i són instruïts aproximadament igual que un venedor de cara al públic.”* (ELC, 428-430)

Psicologia, La : *“El pitjor embrutiment/ és el que hom diu psicològic.”* (EC, 79)

Saber“: *...hem de fer millora / de saber que no ho sabem./ I no ens alarmem.”* (EC,5). *“El saber era poder,/ tant l’abstracte com el pràctic. / Avui és tot ben igual. / (...) El poder no té prestigi.”* (EC, 83)

Somnis: *“Consciència és com els somnis,/ però és més elemental”* (EC,13); *“L’esplendor de l’absolut/ el podem trobar en els somnis”* (EC,15)

Tecnologia: *“L’esperança està en la química/ i els ordinadors, no pas en els discursos.”* (EC, 22)